2. วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการ

วัสดุ

กุ้งตัวอย่าง

กุ้งที่ใช้ในการศึกษาคือ กุ้งแชบ๊วยที่มีขนาดลำตัวยาว 10-14 เซนติเมตร น้ำหนักประมาณ 25 กรัม อายุ 150-180 วัน และไม่อยู่ในระยะลอกคราบ เลี้ยงในบ่อซีเมนต์ ที่สถานีประมงชายฝั่งจังหวัดตรัง อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง

สารเคมี

สารเคมีที่ใช้ในการทดลองเป็นชนิด analytical grade ซื้อจากบริษัทต่าง ๆ ดังนี้

สารเคมีที่ใช้	บริษัทผู้ผลิต
Acrylamide	Fluka
Ammonium persulphate	Merck
Bisacrylamide (N,N′-methylene diacrylamide)	Fluka
Bovine serum albumin	Sigma Chemical Co.
Bromophenol blue	Merck
Calcium chloride	Ajex Chemicals
Citric acid	Ajex Chemicals
Concanavalin A-Sepharose 4B	Sigma Chemical Co.
Coomassie brilliant blue R-250	Sigma Chemical Co.
DEAE-Sephacel	Sigma Chemical Co.
N, N′-Diacetylchitobiose	Sigma Chemical Co.
Dimethylsulphoxide	Lab scan
Ethanol	BDH AnalaR
Ethylenediaminetetraacetic acid	Fluka

สารเคมีที่ใช้	บริษัทผู้ผลิต
Ethylene glycol monomethyl ether	Sigma Chemical Co.
Fast garnet GBC	Sigma Chemical Co.
Glycerol	Sigma Chemical Co.
Glycine	Fluka
Hydrochloric acid	Merck
Magnesium chloride	Univar
β-Mercaptoethanol	Fluka
Methanol	Merck
Methyl α-D-mannose	Sigma Chemical Co.
4-Methylumbelliferyl N-acetyl -β-D-glucosaminide	Sigma Chemical Co.
N-Acetyl-D-galactosamine-agarose	Sigma Chemical Co.
N-Acetyl-D-glucosamine-agarose	Sigma Chemical Co.
Naphthol As-Bi N-acetyl-β-D-glucosaminide	Sigma Chemical Co.
p-Nitrophenol	Sigma Chemical Co.
p-Nitrophenyl-N-acetyl-β-D-glucopyranoside	Sigma Chemical Co.
p-Nitrophenyl-N-acetyl-β-D-glucosaminide	Sigma Chemical Co.
Phenylmethylsulphonyl fluoride	Fluka
Sephadex G-200	Pharmacia
Silver stain Kit	Bio-Rad
Sodium carbonate	Carlo erba
Sodium citrate	Carlo erba
Sodium dodecyl sulphate	Riedel-de Haen
Tris (hydroxymethyl) aminomethane	Sigma Chemical Co.
Triton X-100	Merck

อุปกรณ์

อุปกรณ์ที่ใช้	รุ่น	บริษัทผู้ผลิต
เครื่องชั่ง 3 ตำแหน่ง	GT410	Ohaus
เครื่องชั่ง 4 ตำแหน่ง	AB204-5	Mettler
Centrifuge	5415C	Eppendorf
Centrifuge	5804R	Eppendorf
Fast protein liquid chromatography	-	Pharmacia Biotech
Micropipette	-	Gilson
Microtube pump MP-3	MP-3N	Eyela
Orbital shaker	OS 20	Boeco
pH meter	Accumet 15	Fisher Scientific
Power supply	1000/500	Bio-Rad
Slab gel electrophoresis apparatus	AE-6400	Atto
UV-VIS spectrophotometer	160A	Shimadzu
Vortex	G-560E	Scientific Industries

วิธีการ

2.1 การเตรียมซีรัมจากฮีโมลิมฟ์ของกุ้งแชบ๊วย

ดูดฮีโมลิมฟ์จากกุ้งแชบ๊วยทันทีหลังจับขึ้นมาด้วยกระบอกฉีดยาขนาด 1 มิลลิลิตร และเข็มขนาด 24G ความยาว 1 นิ้ว จากบริเวณ pericadium หรือขาเดินคู่ที่ 3 เก็บฮีโมลิมฟ์ที่อุณหภูมิ 4 °ซ นาน 24 ชั่วโมง เพื่อให้ฮีโมลิมฟ์แข็งตัว นำไปเซนตริฟิวจ์ (centrifuge) ที่ความเร็ว 12,000 x g ที่อุณหภูมิ 4 °ซ นาน 10 นาที เก็บส่วนใสหรือซีรัม (serum) ไว้ที่ -20 °ซ เพื่อใช้ศึกษาต่อไป

2.2 การหาปริมาณโปรตีน

หาปริมาณโปรตีนของสารตัวอย่างด้วยชุดหาโปรตีน (Coomassie plus protein assay reagent kit) จากบริษัท Pierce ซึ่งดัดแปลงตามวิธีของ Bradford (1976) ดังนี้ ดูดสารตัวอย่าง 20 ไมโครลิตร เติมสารละลายชุดหาโปรตีน 1 มิลลิลิตร โดยทำควบคู่ไปกับ BSA (bovine serum albumin) จากบริษัท Pierce ซึ่งใช้เป็นโปรตีนมาตรฐาน โดยเจือจาง BSA ให้มีปริมาณโปรตีน 3-10 ไมโครกรัมต่อมิลลิลิตร เขย่าให้เข้ากัน นำไปวัดค่าการดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่น 595 นาโนเมตร (A595) ด้วยเครื่อง UV-VIS spectrophotometer

2.3 การหาแอคทิวิทีของเอนไซม์ NAGase

2.3.1 การเตรียมกราฟมาตรฐาน *p*-nitrophenol

เตรียมกราฟมาตรฐาน *p*-nitrophenol โดยใช้สารละลาย 0.5 mM *p*-nitrophenol ใน 0.1 M Tris-HCl, pH 6.0 และทำการเจือจางด้วยบัฟเฟอร์ชนิดเดิมให้มีปริมาณต่างกัน 5 ค่า คือ 20, 40, 60, 80 และ100 nmole ให้มีปริมาตรรวม 200 ไมโครลิตร ตามลำดับ จากนั้นนำสารละลายที่เตรียมไปเติม 1 M Na_2CO_3 ปริมาตร 800 ไมโครลิตร นำไปวัดค่าการดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่น 420 นาโนเมตร (A420)

2.3.2 การหาแอคทิวิที

วัดแอคทิวิทีของเอนไซม์ NAGase โดยใช้ *p*-nitrophenyl-N-acetyl-β-D-glucosaminide (*p*NP-NAG) เป็นสับสเตรท ดังนี้ ใช้สารละลายเอนไซม์ 25 ไมโครลิตร ผสมกับสารผสมปฏิกิริยาที่ประกอบด้วย 5 mM *p*NP-NAG ปริมาตร 20 ไมโครลิตร ใน 0.1 M Tris-HCl, pH 6 ปริมาตร 155 ไมโครลิตร บ่มปฏิกิริยาที่อุณหภูมิ 50 °ซ นาน 15 นาที หยุดปฏิกิริยาด้วย 1 M Na_2CO_3 ปริมาตร 800 ไมโครลิตร จากนั้นวัดค่า A420 ของผลผลิต คือ *p*-nitrophenol ที่เกิดขึ้น โดยใช้ *p*-nitrophenol ที่ทราบความเข้มข้นแน่นอนเป็นสารมาตรฐาน ซึ่งกำหนดให้แอคทิวิทีของเอนไซม์ NAGase 1 หน่วย (unit) เท่ากับปริมาณ 1 μmole ของ *p*-nitrophenol ที่เกิดขึ้น ที่อุณหภูมิ 50 °ซ ต่อเวลา 1 นาที

2.4 การหาสภาวะที่เหมะสมในการวัดแอคทิวิทีของเอนไซม์ NAGase

2.4.1 การหาปริมาณเอนไซม์ที่เหมาะสมในการวัดแอคทิวิที

นำซีรัมของกุ้งแชบ๊วยไปเจือจาง 1:10 ด้วย 0.1 M citric acid-0.2 M Na_2HPO_4, pH 5.5 (CP, pH 5.5) จากนั้นใช้ซีรัมที่เจือจางปริมาตรต่าง ๆ กันในช่วง 5-20 ไมโครลิตร ปรับปริมาตรแต่ละหลอดให้เป็น 180 ไมโครลิตร ด้วย CP, pH 5.5 นำไปทำปฏิกิริยากับ 5 mM *p*NP-NAG ปริมาตร 20 ไมโครลิตร โดยบ่มปฏิกิริยาที่ 50 °ซ นาน 15 นาที หยุดปฏิกิริยาด้วย 1 M Na_2CO_3 ปริมาตร 800 ไมโครลิตร แล้ววัดค่า A420

2.4.2 การหาเวลาที่เหมาะสมในการเกิดปฏิกิริยา

ทำการเจือจางซีรัมจากข้อ 2.4.1 เป็น 1:20 จากนั้นใช้ซีรัมที่เจือจางปริมาตร 25 ไมโครลิตร ไปผสมกับสารผสมปฏิกิริยา บ่มที่อุณหภูมิ 50 °ซ ที่เวลาต่าง ๆ กันตั้งแต่ 5, 10, 15, 20, 25 และ 30 นาที หยุดปฏิกิริยาด้วย 1 M Na_2CO_3 แล้ววัดค่า A420

2.4.3 การศึกษา pH ที่เหมาะสมในการเกิดปฏิกิริยา

นำซีรัมที่เจือจางเป็น 1:20 ปริมาตร 25 ไมโครลิตร ไปทำปฏิกิริยากับ 5 mM *p*NP-NAG ปริมาตร 20 ไมโครลิตรในบัฟเฟอร์ที่มี pH 3-9 ปริมาตร 155 ไมโครลิตร โดยช่วง pH 3-6 ใช้ 0.1 M Na acetate และ ช่วง pH 6-9 ใช้ 0.1 M Tris-HCl หลังจากบ่มที่อุณหภูมิ 50 °ซ นาน 15 นาที หยุดปฏิกิริยา แล้ววัดค่า A420

2.4.4 การหาอุณหภูมิที่เหมาะสมในการเกิดปฏิกิริยา

นำซีรัมที่เจือจางเป็น 1:20 ปริมาตร 25 ไมโครลิตร ผสมกับสารผสมปฏิกิริยา แล้วบ่มที่อุณหภูมิ 0, 25, 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 80 และ 90 °ซ นาน 15 นาที หยุดปฏิกิริยาด้วย 1 M Na_2CO_3 แล้ววัดค่า A420

2.5 การทำโพลีอะคริลาไมด์เจลอิเล็กโทรฟอรีซิส

(Polyacrylamide gel electrophoresis, PAGE)

โพลีอะคริลาไมด์เจลที่ใช้ในการศึกษาเป็นเจลแผ่น (slab gel) ขนาด 10 x 12 เซนติเมตร หนา 1 มิลลิเมตร ประกอบด้วยเจล 2 ส่วน คือ เจลส่วนบน (stacking gel)

มีความสูงประมาณ 3 เซนติเมตร และเจลส่วนล่าง (separating gel) มีความสูง 7 เซนติเมตร

2.5.1 โพลีอะคริลาไมด์เจลอิเล็กโทรฟอรีซิสแบบไม่แปลงสภาพ (Nondenaturing PAGE)

เตรียมโพลีอะคริลาไมด์เจล 4-10% หรือ 6% ตามวิธีของ Davis (1964) ซึ่งมีส่วนประกอบของเจลเป็นดังนี้

Composition	Stacking gel 3% (5 ml)	Separating gel		
		4%(3 ml)	6%(3 ml)	10%(3ml)
30% Acrylamide-0.8% bisacrylamide	0.5 ml	0.40 ml	0.60 ml	1.00 ml
0.5 M Tris-HCl, pH 6.8	0.63 ml	-	-	-
1.5 M Tris-HCl, pH 8.8	-	1.50 ml	1.50 ml	1.50 ml
10% Ammonium persulphate	50 µl	30 µl	30 µl	30 µl
TEMED	5 µl	3 µl	3 µl	3 µl
Distilled water	3.82 ml	1.07 ml	0.87 ml	0.47 ml

2.5.1.1 การเตรียมสารตัวอย่างและโปรตีนมาตรฐาน

เตรียมสารตัวอย่างและโปรตีนมาตรฐาน โดยผสมสารตัวอย่าง 3 ส่วน กับบัฟเฟอร์ตัวอย่าง (sample buffer) 1 ส่วน ซึ่งประกอบด้วย 0.2 M Tris-HCl, pH 6.8, 8 mM EDTA (ethylenediaminetetraacetic acid), 40% กลีเซอรอล (glycerol) และ 0.4% โบรโมฟีนอลบลู (bromophenol blue) เตรียมโปรตีนมาตรฐานเหมือนกับการเตรียมสารตัวอย่าง

2.5.1.2 การทำอิเล็กโทรฟอรีซิส

นำสารละลายตัวอย่างและสารละลายโปรตีนมาตรฐานใส่ในแต่ละช่องเจลส่วนบน ทำอิเล็กโทรฟอรีซิสในบัฟเฟอร์ 0.025 M Tris-0.192 M glycine, pH 8.3 เปิดกระแสไฟฟ้าคงที่ ที่ 15 mA นาน 2 ชั่วโมง จนกระทั่งสีของโบรโมฟีนอลบลูเคลื่อนที่ไปจนสุดขอบล่าง ปิดกระแสไฟฟ้า แล้วนำเจลไปย้อมสี

2.5.2 โพลีอะคริลาไมด์เจลอิเล็กโทรฟอรีซิสแบบมีเอสดีเอส (SDS-PAGE)

ทำโพลีอะคริลาไมด์เจลอิเล็กโทรฟอรีซิสแบบมีเอสดีเอส (SDS, sodium dodecyl sulphate) ตามวิธีของ Laemmli (1970) เตรียมโพลีอะคริลาไมด์เจล (6-18%) ซึ่งมีส่วนประกอบของเจลเป็นดังนี้

Composition	Stacking gel	Separating gel	
	3% (5 ml)	6% (3ml)	18% (3 ml)
30% Acrylamide-0.8% bisacrylamide	0.5 ml	0.60 ml	1.80 ml
0.5 M Tris-HCl, pH 6.8	1.25 ml	-	-
1.5 M Tris-HCl, pH 8.8	-	0.75 ml	0.75 ml
0.2 M EDTA	50 µl	30 µl	30 µl
10% SDS	50 µl	30 µl	30 µl
10% Ammonium persulphate	50 µl	30 µl	30 µl
TEMED	5 µl	3 µl	3 µl
Distilled water	3.10 ml	1.56 ml	0.36 ml

2.5.2.1 การเตรียมสารตัวอย่างและโปรตีนมาตรฐาน

เตรียมสารตัวอย่างและโปรตีนมาตรฐาน โดยผสมสารตัวอย่าง 3 ส่วนกับบัฟเฟอร์ 1 ส่วน ซึ่งประกอบด้วย 0.2 M Tris-HCl, pH 6.8, 8 mM EDTA, 40% กลีเซอรอล, 4% SDS และ 0.4% โบรโมฟีนอลบลู ในกรณีที่ทำ SDS-PAGE สภาพรีดิวซ์ (reduce) ทำโดยผสมสารตัวอย่าง 3 ส่วน กับบัฟเฟอร์ตัวอย่าง 1 ส่วน ดังข้างต้น แต่มี 1% เบตา-เมอร์แคปโตเอธานอล (β-mercaptoethanol) ด้วย จากนั้นต้มในน้ำเดือดนาน 2 นาที

2.5.2.2 การทำอิเล็กโทรฟอรีซิส

นำสารละลายตัวอย่างและสารละลายโปรตีนมาตรฐานใส่ในแต่ละช่องเจลส่วนบน ใช้ 0.025 M Tris-0.192 M glycine-0.1% SDS, pH 8.3 เป็นบัฟเฟอร์ในการทำอิเล็กโทรฟอรีซิส เปิดกระแสไฟคงที่ ที่ 15 mA นาน 2 ชั่วโมง จนกระทั่ง

สีโบรโมฟีนอลบลูเคลื่อนที่ไปจนสุดขอบล่างของเจล ปิดกระแสไฟ นำเจลไปย้อมสี

2.5.3 การทำโพลีอะคริลาไมด์เจลอิเล็กโทรฟอรีซิสแบบเตรียม (Preparative PAGE)

Preparative PAGE เป็น nondenaturing PAGE แต่มีการเตรียมเจลให้มีขนาด 10 x 12เซนติเมตร หนา 1 มิลลิเมตร มีความเข้มข้นของอะคริลาไมด์ในเจลส่วนบน 3% และเจลส่วนล่าง 4-10% เจลส่วนบนเตรียมให้มีช่องใส่สารตัวอย่างเพียงช่องเดียว ขนาด 0.1 x 9 เซนติเมตร จากนั้นผสมสารละลายเอนไซม์กับบัฟเฟอร์ตัวอย่าง นำสารละลายที่ได้เติมลงในช่องใส่สารตัวอย่าง แล้วเปิดกระแสไฟฟ้าคงที่ ที่ 15 mA ที่อุณหภูมิ 4 $^{\circ}$ซ นาน 2 ชั่วโมง จนกระทั่งสีโบรโมฟีนอลบลูเคลื่อนที่ไปจนสุดขอบล่างของเจล ปิดกระแสไฟ จากนั้นตัดเจลตรงกลาง ขอบซ้าย และขอบขวาเป็นแถบกว้าง 0.5 เซนติเมตร ยาวตลอดแผ่นเจล นำเจลทั้ง 3 ชิ้นไปย้อมด้วยชุดย้อมสีบลู (gel code blue stain kit) ของบริษัท Pierce เมื่อปรากฏแถบโปรตีนนำไปเทียบกับเจลซึ่งไม่ย้อมสีแล้วตัดเจลที่ไม่ได้ย้อมตามขวางเฉพาะแถบโปรตีนที่ต้องการ แล้วทำการชะโปรตีนนั้นออกจากชิ้นเจล โดยนำชิ้นเจลที่ต้องการใส่ในถุงไดแอไลซ์ แล้วนำไปวางตามขวางในเครื่องอิเล็กโทรฟอรีซิสตามแนวนอน ซึ่งมีบัฟเฟอร์ 0.025 M Tris-0.192 M glycine, pH 8.3 ท่วมทุกถุงแบบใต้น้ำ (submarine) เปิดกระแสไฟฟ้าคงที่ที่ 15 mA เมื่อครบ 16 ชั่วโมง นำสารละลายที่ได้ไปไดแอไลซ์ ทำให้เข้มข้น

2.5.4 การย้อมสีโปรตีนแบบซิลเวอร์ (Silver stain)

หลังการทำอิเล็กโทรฟอรีซิส นำเจลไปตรึงโปรตีนด้วย 40% เมธานอล (methanol)-10% กรดน้ำส้ม (acetic acid) นาน 30 นาที หลังจากนั้นแช่เจลในสารละลาย 10% เอธานอล (ethanol) -5% กรดน้ำส้ม นาน 15 นาที 2 ครั้ง จากนั้นใช้ชุดย้อมซิลเวอร์ (silver stain kit) ของบริษัท Bio-Rad โดยเติมสารละลายออกซิไดเซอร์ (oxidizer solution) เขย่านาน 5 นาที ล้างเจลด้วยน้ำปลอดไอออน (deionized water) ครั้งละ 5 นาที จนกระทั่งสีเหลืองในเจลหมดไป จากนั้นแช่เจลในน้ำยาซิลเวอร์ (silver reagent) นาน 20 นาที ล้างด้วยน้ำปลอดไอออนนาน 1 นาที จากนั้นเติมสารละลายดีวีโลเปอร์ (developer) เขย่าและเปลี่ยนสารละลายเมื่อสีของสารละลายเปลี่ยนเป็นสีเทาดำ และเมื่อปรากฏแถบของโปรตีน หยุดปฏิกิริยาด้วย 5% เมธานอล-10% กรดน้ำส้ม

2.5.5 การหาแถบโปรตีนของเอนไซม์ NAGase ใน Nondenaturing PAGE

นำสารละลายเอนไซม์เข้มข้นจากคอลัมน์ Sephadex G-200 (จากข้อ 2.6.2) ไปทำ nondenaturing PAGE ใน 4-10% เจล หลังจากนั้นตัดแผ่นเจลออกเป็น 2 ส่วน นำส่วนแรกไปย้อมสีโปรตีนแบบซิลเวอร์ตามวิธีการข้อ 2.5.4 วัดระยะทางการเคลื่อนที่ของแถบโปรตีนของสารตัวอย่างและโปรตีนมาตรฐาน เพื่อคำนวณหาค่าการเคลื่อนที่สัมพัทธ์ (relative mobility, R_f) แผ่นเจลส่วนที่ 2 นำไปตัดเป็นชิ้นตามขวางขนาด 2 มิลลิเมตร นำแต่ละชิ้นเจลบดใน 0.1 M Tris-HCl, pH 6.0 ปริมาตร 200 ไมโครลิตร นำไปเซนตริฟิวจ์ที่ความเร็ว 12,000 x g ที่ 4 °ซ นาน 30 นาที นำสารละลายส่วนใสที่ได้ไปหาแอคทิวิทีตามวิธีการข้อ 2.3 จากนั้นนำแถบเจลที่มีแอคทิวิทีของเอนไซม์ไปคำนวณค่า R_f เทียบกับค่า R_f ของเจลส่วนแรกที่ย้อมด้วยซิลเวอร์ จากผลดังกล่าวทำให้ทราบว่าโปรตีนแถบใดเป็นเอนไซม์ NAGase

2.5.6 การย้อมแอคทิวิทีของเอนไซม์ NAGase

2.5.6.1 การย้อมแอคทิวิทีของเอนไซม์ NAGase ใน Nondenaturing PAGE

เตรียมสารละลายย้อมแอคทิวิที ตามวิธีการของ Peters และคณะ (1998) โดยละลาย naphthol-AS-Bi-N-acetyl-β-D-glucosaminide 13 มิลลิกรัมใน ethylene glycol monomethyl ether ปริมาตร 2 มิลลิลิตร และละลาย Fast Garnet GBC 45 มิลลิกรัมใน 0.1 M Tris-HCl, pH 6.0 จากนั้นนำสารละลายทั้ง 2 ชนิดผสมกันแล้วปรับปริมาตรเป็น 50 มิลลิลิตร ด้วย 0.1 M Tris-HCl, pH 6.0 นำเจลที่ได้จากการทำ nondenaturing PAGE ไปบ่มในสารละลายที่เตรียมได้ ที่ 50 °ซ นาน 2 ชั่วโมง จะปรากฏแถบของเอนไซม์ NAGase สีน้ำตาลเข้ม จากนั้นหยุดปฏิกิริยาด้วย 25% เมธานอล-10% กรดน้ำส้ม นาน 5 นาที

2.5.6.2 การย้อมแอคทิวิทีของเอนไซม์ NAGase ใน SDS-PAGE

นำสารละลายเอนไซม์เข้มข้นจากคอลัมน์ Sephadex G-200 (จากข้อ 2.6.2) ไปทำ SDS- PAGE ใน 6-18% เจล แบ่งเจลออกเป็น 2 ส่วน จากนั้นขนถ่ายโปรตีนในแผ่นเจลทั้ง 2 ส่วน ลงบนแผ่นไนโทรเซลลูโลส (nitrocellulose membrane) ตามวิธีของ Towbin *et al*. (1979) โดยทำในบัฟเฟอร์ Towbin (0.025

mM Tris-0.192 mM glycine-10% เมธานอล, pH 8.3) และใช้กระแสไฟที่ 500 mA นาน 1 ชั่วโมง นำแผ่นไนโทรเซลลูโลสจากเจลส่วนแรกไปย้อมด้วยสี Amido Black B (1% Amido Black B-40% ethanol-5% glacial acetic acid) จนกระทั่งเห็นแถบโปรตีน จากนั้นล้างสีส่วนเกินด้วยน้ำกลั่นหลาย ๆ ครั้ง แผ่นไนโทรเซลลูโลสจากเจลส่วนที่ 2 นำไปย้อมแอคทิวิทีตามวิธีการข้อ 2.5.6.1

2.6 การทำให้เอนไซม์ NAGase บริสุทธิ์จากซีรัม

2.6.1 โดยคอลัมน์ DEAE-Sephacel

เตรียม DEAE-Sephacel ในคอลัมน์ขนาด 2.6 x 9 เซนติเมตร มีปริมาตรของเรซิน (resin) เป็น 50 มิลลิลิตร ล้างคอลัมน์ ด้วย 0.2 M sodium citrate-0.2% Triton x-100 (Wallace, 1965) แล้วปรับคอลัมน์ให้สมดุลย์ (equilibrate) ด้วย TB (25 mM Tris-HCl, pH 7.5) ปริมาตร 300 มิลลิลิตร จากนั้นเติมซีรัม 4.8 มิลลิลิตร (โปรตีน 676 มิลลิกรัม) ที่ผ่านการไดแอไลซ์ (dialyse) ด้วยบัฟเฟอร์ TB-PMSF (TB-1 mM PMSF, phenylmethylsulphonyl fluoride) แล้วล้างคอลัมน์ด้วย TB-PMSF ด้วยอัตราไหล 20 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง เก็บสารละลายที่ถูกล้างออกมาจากคอลัมน์หลอดละ 3 มิลลิลิตร วัดค่าการดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่น 280 นาโนเมตร (A280) ล้างคอลัมน์จนค่า A280 เข้าใกล้ศูนย์ จากนั้นชะคอลัมน์ด้วย NaCl ที่เพิ่มความเข้มข้นอย่างต่อเนื่อง (linear gradient) ในช่วง 0-0.5 M ในบัฟเฟอร์ชนิดเดิม (50 มิลลิลิตร + 50 มิลลิลิตร) ชะในทำนองเดิมต่อด้วย 0.5-1.0 M NaCl (100 มิลลิลิตร + 100 มิลลิลิตร) ด้วยอัตราการไหลเท่าเดิม และเก็บสารละลายหลอดละ 1.5 มิลลิลิตร นำสารละลายที่ได้แต่ละหลอดไปวัดค่า A280 และหาแอคทิวิที ทำการรวมสารละลายหลอดที่มีแอคทิวิทีของเอนไซม์ของเอนไซม์สูงเข้าด้วยกัน หลังจากนั้นทำให้เข้มข้นในถุงไดแอไลซ์ (dialysis bag) ด้วย CM-cellulose จนสารละลายในถุงไดแอไลซ์เหลือเพียงเล็กน้อย นำไปไดแอไลซ์ด้วย TB นาน 18 ชั่วโมง ที่ 4 °ซ จากนั้นนำไปหาแอคทิวิที หาปริมาณโปรตีนและทดสอบความบริสุทธิ์โดยวิธี nondenaturing PAGE และแยกต่อด้วยคอลัมน์ Sephadex G-200

2.6.2 โดยคอลัมน์ Sephadex G-200

ล้างและปรับคอลัมน์ Sephadex G –200 (1.6 x 84 เซนติเมตร) ซึ่งมีปริมาตรเรซิน 170 มิลลิลิตร ให้สมดุลย์ด้วย TBS-PMSF (25 mM Tris-HCl, pH 7.5-150 mM NaCl-1 mM PMSF) ปริมาตร 500 มิลลิลิตร นำสารละลายเอนไซม์เข้มข้นจากคอลัมน์ DEAE-sephacel ปริมาตร 3.8 มิลลิลิตร (โปรตีน 4.86 มิลลิกรัม) ที่ผ่านการไดแอไลซ์ด้วย TB-PMSF นาน 20 ชั่วโมง ที่ 4 °ซ มาแยกต่อด้วยคอลัมน์ Sephadex G-200 ปรับให้มีอัตราการไหล 6 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง เก็บสารละลายหลอดละ 1 มิลลิลิตร นำสารละลายแต่ละหลอดไปวัดค่า A280 และหาค่าแอคทิวิที ทำการรวมหลอดที่มีแอคทิวิทีสูงเข้าด้วยกัน ทำให้เข้มข้น แล้วไดแอไลซ์ด้วย TB นาน 20 ชั่วโมง ที่ 4 °ซ จากนั้นนำไปหาแอคทิวิที หาปริมาณโปรตีน และทดสอบความบริสุทธิ์โดยวิธี nondenaturing PAGE และนำสารละลายที่ได้ไปแยกต่อด้วยคอลัมน์ N-acetyl-α-D-galactosamine-agarose หรือคอลัมน์ N-acetyl-D-glucosamine-agarose หรือคอลัมน์ Concanavalin A-Sepharose 4B และ preparative PAGE

2.6.3 โดยคอลัมน์ N-Acetyl-α-D-galactosamine-agarose

ล้างและปรับคอลัมน์ N-acetyl-α-D-galactosamine-agarose (NAcGal-agarose) ขนาด 1.4 x 4 เซนติเมตร ซึ่งมีปริมาตรเรซิน 6 มิลลิลิตร ให้สมดุลย์ด้วย TB-PMSF ปริมาตร 30 มิลลิลิตร นำสารละลายเอนไซม์เข้มข้นจากคอลัมน์ Sephadex G-200 ปริมาตร 800 ไมโครลิตร (โปรตีน 93 ไมโครกรัม) ไปแยกต่อด้วยคอลัมน์ NAcGal-agarose ปรับให้มีอัตราไหล 6 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง เก็บสารละลายหลอดละ 0.5 มิลลิลิตร นำสารละลายแต่ละหลอดไปวัดค่า A280 และหาค่าแอคทิวิที ทำการรวมหลอดที่มีแอคทิวิทีสูงเข้าด้วยกัน ทำให้เข้มข้น จากนั้นนำไปหาค่าแอคทิวิที หาปริมาณโปรตีน และทดสอบความบริสุทธิ์โดยวิธี nondenaturing PAGE

2.6.4 โดยคอลัมน์ N-Acetyl-D-glucosamine-agarose

ล้างและปรับคอลัมน์ N-Acetyl-D-glucosamine-agarose (NAcGlc-agarose) ขนาด 1.4 x 4 เซนติเมตร ซึ่งมีปริมาตรเรซิน 6 มิลลิลิตร ให้สมดุลย์ด้วย Sephadex G-200 ปริมาตร 1 มิลลิลิตร (โปรตีน 116 ไมโครกรัม) ไปแยกต่อด้วย

คอลัมน์ NAcGlc-agarose โดยบ่มสารละลายเอนไซม์ในคอลัมน์ นาน 24 ชั่วโมง ล้างคอลัมน์ด้วย TBS-PMSF ให้มีอัตราไหล 6 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง เก็บสารละลายหลอดละ 0.5 มิลลิลิตร แล้วทำต่อตามวิธีการ ข้อ 2.6.3

2.6.5 โดยคอลัมน์ Concanavalin A-Sepharose 4B

2.6.5.1 การหาความเข้มข้นที่เหมาะสมของ Methyl α-D-mannose ในการชะเอนไซม์

ใช้ซีรัมที่เจือจาง 1: 20 เท่า ปริมาตร 400 ไมโครลิตร บ่มกับ Concanavalin A-Sepharose 4B (Con A-Sepharose) ปริมาตร 400 ไมโครลิตรในแต่ละหลอดทำเหมือนกัน 5 หลอด นาน 2 ชั่วโมง จากนั้นล้างเรซินด้วย TBS-1 mM $CaCl_2$-1 mM $MgCl_2$ (TBS-CaMg) ครั้งละ 400 ไมโครลิตร ล้าง 2 ครั้ง จากนั้นบ่มแต่ละหลอดด้วย methyl α-D-mannose (MetMan) ให้มีความเข้มข้นต่าง ๆ กัน คือ 0.4, 0.6, 0.8, 1.0 และ 1.2 M ในบัฟเฟอร์ชนิดเดิมปริมาตรหลอดละ 500 ไมโครลิตร ที่อุณหภูมิ 4 °ซ เป็นเวลานาน 2 ชั่วโมง แล้วเซนตริฟิวจ์ที่ 6,000 x g นาน 3 นาที จากนั้นนำส่วนใสที่ได้ไปหาแอคทิวิทีของเอนไซม์

2.6.5.2 การแยกเอนไซม์ NAGase ด้วย Concanavalin A-Sepharose 4B

ปรับคอลัมน์ Con A-Sepharose ขนาด 1.6 x 5 เซนติเมตร ที่มีปริมาตรเรซิน 10 มิลลิลิตร ด้วย TBS ปริมาตร 40 มิลลิลิตร นำสารละลายเอนไซม์เข้มข้นจากคอลัมน์ Sephadex G-200 ปริมาตร 600 ไมโครลิตร (โปรตีน 70 ไมโครกรัม) บ่มในคอลัมน์ นาน 5 ชั่วโมง จากนั้นล้างด้วย TBS-CaMg ด้วยอัตราไหล 6 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง เก็บสารละลายที่ถูกล้างออกมาหลอดละ 1 มิลลิลิตร นำไปวัดค่า A280 ล้างคอลัมน์จนกระทั่ง A280 เข้าใกล้ศูนย์ จากนั้นบ่มคอลัมน์ต่อด้วย MetMan ที่ความเข้มข้นเหมาะสมตามวิธีการข้อ 2.6.5.1 นาน 24 ชั่วโมง แล้วล้างคอลัมน์ด้วย TBS-CaMg เก็บสารละลายที่ถูกชะออกมาหลอดละ 0.5 มิลลิลิตร วัด A280 หาแอคทิวิที ทำการรวมหลอดที่มีแอคทิวิทีสูงเข้าด้วยกัน ทำให้เข้มข้น ไดแลไลซ์ จากนั้นนำไปหาค่าแอคทิวิที หาปริมาณโปรตีน และทดสอบความบริสุทธิ์โดยวิธี nondenaturing PAGE

2.6.6 โดย Preparative PAGE ครั้งที่ 1

นำสารละลายเอนไซม์เข้มข้นที่แยกได้จากคอลัมน์ Sephadex G-200 ปริมาตร 400 ไมโครลิตร (47 ไมโครกรัม) ไปแยกต่อโดย preparative PAGE ตามวิธีการข้อ 2.5.3 โดยตัดเจลที่ไม่ได้ย้อมตามขวางเฉพาะแถบเอนไซม์ NAGase ซึ่งทราบได้จากการทดลองในวิธีการข้อ 2.5.5 จากนั้นทำการชะเอนไซม์ NAGase ออกจากชิ้นเจล โดยนำชิ้นเจลที่ต้องการใส่ในถุงไดแอไลซ์ แล้วนำไปวางตามขวางในเครื่องอิเล็กโทรฟอรีซิสตามแนวนอน ซึ่งมีบัฟเฟอร์ 0.025 M Tris-0.192 M glycine, pH 8.3 ท่วมทุกถุงแบบใต้น้ำ เปิดกระแสไฟฟ้าคงที่ที่ 15 mA เมื่อครบ 16 ชั่วโมง นำสารละลายที่ได้ไปไดแอไลซ์ ทำให้เข้มข้น หาปริมาณโปรตีน หาแอคทิวิทีและทดสอบความบริสุทธิ์ของเอนไซม์ NAGase โดยวิธี nondenaturing PAGE

2.6.7 โดย Preparative PAGE ครั้งที่ 2

นำสารละลายเข้มข้นที่แยกได้จาก preparative PAGE ครั้งที่ 1 ไปแยกต่อโดย preparative PAGE ครั้งที่ 2 อีกครั้งตามวิธีการข้อ 2.6.6 จากนั้นหาปริมาณโปรตีน หาแอคทิวิทีและทดสอบความบริสุทธิ์ของเอนไซม์ NAGase

2.7 การศึกษาสมบัติของเอนไซม์ NAGase

2.7.1 การหาน้ำหนักโมเลกุลโดยวิธีเจลฟิลเทรชัน

หาน้ำหนักโมเลกุลของเอนไซม์ NAGase โดยใช้คอลัมน์ Superdex 200 HR ขนาด 0.5 x 40 เซนติเมตร ปริมาตรเรซิน 24 มิลลิลิตร ที่เชื่อมต่อกับเครื่อง FPLC (fast protein liquid chromatography) ซึ่งปรับคอลัมน์ให้สมดุลย์ก่อนด้วย TB แล้วเติมสารละลายเอนไซม์เข้มข้นปริมาตร 200 ไมโครลิตร บลูเด็กซ์แตรน (blue dextran, M_r 2,000,000) $K_2Cr_2O_7$ (M_r 294) และโปรตีนมาตรฐาน ได้แก่ ไธโรโกลบูลิน (thyroglobulin, M_r 669,000) เฟอร์ริติน (ferritin, M_r 440,000) คาทาเลส (catalase, M_r 232,000) อัลโดเลส (aldolase, M_r 158,000) BSA (M_r 67,000) เปอร์ออกซิเดส (peroxidase, M_r 44,000) และโอวัลบูมิน (ovalbumin, M_r 43,000) ลงในคอลัมน์ แล้วชะด้วยบัฟเฟอร์ชนิดเดิมด้วยอัตราไหล 12 มิลลิลิตรต่อชั่วโมง เก็บสารละลายหลอดละ 0.3 มิลลิลิตร จากนั้นหาปริมาตรภายนอกเม็ดเจล (void volume, V_o) จากค่าปริมาตร

ชะของบลูเด็กซ์แตรนที่ได้จากการวัดค่าการดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่น 620 นาโนเมตร และปริมาตรทั้งหมด (total volume, V_t) ของคอลัมน์จากค่าปริมาตรชะของ $K_2Cr_2O_7$ ที่ได้จากการวัดค่าการดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่น 480 นาโนเมตร นำสารละลายแต่ละหลอดไปวัดค่า A280 หาปริมาตรชะ (elution volume, V_e) ของแต่ละโปรตีน แล้วคำนวณหาค่า distribution coefficient (K_{av}) ของโปรตีนแต่ละชนิดจากสมการ $K_{av} = (V_e - V_o) / (V_t - V_o)$

นำค่าที่ได้เขียนกราฟความสัมพันธ์ระหว่างค่า log ของน้ำหนักโมเลกุลกับค่า K_{av} ของโปรตีนมาตรฐาน และคำนวณหาน้ำหนักโมเลกุลของเอนไซม์ NAGase

2.7.2 การศึกษาจลนศาสตร์

ศึกษาจลนศาสตร์ของเอนไซม์ NAGase ต่อสับสเตรท โดยใช้เอนไซม์ NAGase ไปทำปฏิกิริยากับ *p*NP-NAG ที่ความเข้มข้นต่าง ๆ กัน คือ 0.25, 0.5, 1.0, 2.0, 4.0 และ 8.0 mM จากนั้นนำไปหาแอคทิวิทีตามวิธีการข้อ 2.3 แล้วหาค่า K_m และ V_{max} จากการเขียนกราฟแบบ Lineweaver-Burk ระหว่างค่า 1/V และ1/[S]

2.7.3 การหาความจำเพาะต่อสับสเตรท

นำเอนไซม์ NAGase บริสุทธิ์ ไปทำปฏิกิริยากับสับสเตรทชนิดต่าง ๆ คือ 5 mM 4-methylumbelliferyl N-acetyl-β-D-glucosaminide, 5 mM *p*-nitrophenyl-N-acetyl-β-D-glucopyranoside, 5 mM N, N′-diacetylchitobiose และ 5 mM *p*-nitrophenyl- N-acetyl-β-D-glucosaminide ที่เตรียมใน 0.1 M Tris-HCl, pH 6.0 โดยหาแอคทิวิทีตามวิธีการข้อ 2.3

2.7.4 การหาอุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเกิดปฏิกิริยา

วัดแอคทิวิทีของเอนไซม์ NAGase บริสุทธิ์ ในสารผสมปฏิกิริยาที่อุณหภูมิ 0,25, 40, 45, 50, 55, 60, 70, 80 และ 90 °ซ นาน 15 นาที แล้วทำต่อตามวิธีการข้อ 2.3

2.7.5 การหา pH ที่เหมาะสมต่อการเกิดปฏิกิริยา

ทำการวัดแอคทิวิทีของเอนไซม์ในสารผสมปฏิกิริยาที่มีบัฟเฟอร์ pH แตกต่างกันในช่วง pH 3-9 โดยใช้ 0.1 M Na acetate ในช่วง pH 3-5 และ 0.1 M Tris-HCl ในช่วง pH 6-9 แล้วทำในต่อตามวิธีการข้อ 2.3

2.7.6 การศึกษาความเสถียรต่ออุณหภูมิ

นำเอนไซม์ NAGase บริสุทธิ์ ไปบ่มที่อุณหภูมิ 25, 40, 45, 50, 55, 60 และ 70 °ซ นาน 15 นาที แล้วทำให้เย็นโดยแช่บนน้ำแข็ง จากนั้นนำไปหาแอคทิวิทีตามวิธีการข้อ 2.3 เปรียบเทียบกับเอนไซม์ซึ่งเก็บไว้ที่ 0 °ซ

2.7.7 การศึกษาผลของแคทไอออนและ EDTA ต่อแอคทิวิที

เพื่อศึกษาความต้องการไดวาเลนท์แคทไอออน (divalent cation) หรือ EDTA ต่อการทำงานของเอนไซม์ NAGase นำเอนไซม์ NAGase บริสุทธิ์และซีรัมของกุ้งแชบ๊วยไปหาแอคทิวิทีในสารผสมปฏิกิริยาตามวิธีการข้อ 2.3 เมื่อมี $CaCl_2$ และ $MgCl_2$ หรือ EDTA ความเข้มข้นต่าง ๆ กัน

2.8 การศึกษาบทบาททางชีวภาพเบื้องต้นของเอนไซม์ NAGase

2.8.1 การศึกษาการกระจายตัวของเอนไซม์ NAGase ในกุ้งที่มีพัฒนาการเจริญพันธุ์ของรังไข่ระยะต่าง ๆ

นำ รังไข่ , ตับอ่อน หรือ กล้ามเนื้อของกุ้งที่มีพัฒนาการเจริญพันธุ์ของรังไข่ระยะต่าง ๆ อย่างละประมาณ 1 กรัม ไปโฮโมจีไนซ์ (homogenize) ใน 0.25 M Tris-HCl, pH 6.0 จากนั้นนำไปเซนตริฟิวจ์ที่ความเร็ว 6,000 x g นาน 30 นาที ที่ 4 °ซ เก็บสารสกัดเนื้อเยื่อส่วนใสไปหาปริมาณโปรตีนและหาแอคทิวิทีของเอนไซม์ตามวิธีการข้อ 2.3 เปรียบเทียบกับในฮีโมลิมฟ์ของกุ้งตัวเดียวกัน

จำแนกระยะพัฒนาการเจริญพันธุ์ของรังไข่ของแม่กุ้งแชบ๊วยตามวิธีของ Quinitio และคณะ (1989), Tuma (1967) และของ Primavera (1988) โดยดูลักษณะขนาดและสีของรังไข่ โดยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ

- ระยะที่ 1 รังไข่อ่อนเป็นรังไข่ที่บาง ใส มองผ่านเปลือกแข็งทางด้านหลังไม่เห็น ลักษณะเหมือนกับรังไข่ระยะหลังการวางไข่
- ระยะที่ 2 รังไข่ระยะเจริญพันธุ์มีสีขาวจนถึงสีเขียวมะกอก มองเห็นเป็นแถบเส้นตรง ในไข่มีโยล์คกรานูล (yolk granule) ไข่มีขนาดประมาณ 177 ไมครอน (micron)

- ระยะที่ 3 รังไข่ระยะเจริญพันธุ์ขั้นปลายมีสีเขียวเข้มขึ้น มีขนาดหนาและกว้างขึ้น ไข่มีขนาดประมาณ 215 ไมครอน

- ระยะที่ 4 รังไข่ระยะเจริญพันธุ์สมบูรณ์มีสีเขียวเข้มมากและมีขนาดใหญ่ขึ้นจนเต็มเปลือกแข็งด้านบน ไข่มีขนาดประมาณ 215 ไมครอน เป็นไข่สุกที่มีโยล์คสะสมอยู่มาก

2.8.2 การศึกษาระดับแอคทิวิทีของเอนไซม์ NAGase ต่อการติดเชื้อของแบคทีเรียที่ก่อโรคกุ้ง

2.8.2.1 การเตรียมแบคทีเรียที่ก่อโรคในกุ้ง

แบคทีเรียที่ใช้ในการทดลองได้แก่ *Vibrio harveyi* ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากสถาบันวิจัยสุขภาพสัตว์น้ำ กรมประมง โดยเลี้ยงแบคทีเรียบนอาหาร tryptic soy agar ที่มี 1.5 % NaCl ที่อุณหภูมิ 37 °ซ เป็นเวลา 24 ชั่วโมง เพิ่มปริมาณเชื้อโดยเลี้ยงในอาหารเหลว (tryptic soy broth) เป็นเวลา 24 ชั่วโมง ที่อุณหภูมิ 37 °ซ นำเชื้อไปปั่นแยกที่ความเร็ว 3000 รอบต่อนาทีนาน 30 นาที ที่อุณหภูมิ 4 °ซ จากนั้นล้างเซลล์แบคทีเรียใน 0.85% NaCl นำไปเซนตริฟิวจ์ ล้างตะกอนและเตรียมแบคทีเรียในบัฟเฟอร์ดังกล่าวให้มีค่าการดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่น 640 นาโนเมตร อยู่ในช่วง 0.5-0.9 หน่วย แล้วเก็บที่อุณหภูมิ 4 °ซ เพื่อใช้ต่อไป

2.8.2.2 การวัดระดับของเอนไซม์ NAGase ในซีรัมของกุ้งที่ฉีดด้วยเชื้อ *V. harveyi*

เลี้ยงกุ้งเพศผู้ในถังพลาสติคกลมความจุ 25 แกลลอน (gallon) โดยเตรียมถังก่อนเลี้ยงกุ้งดังนี้ ล้างถัง ฆ่าเชื้อด้วยคลอรีนและทิ้งให้แห้งอย่างน้อย 2 วัน จากนั้นใส่น้ำทะเลที่มีคลอรีนฆ่าเชื้อปริมาตรประมาณครึ่งถัง ลงในถัง ให้อากาศตลอดเวลา ทิ้งไว้ประมาณ 1-2 อาทิตย์ แล้วนำกุ้งเพศผู้ที่คัดขนาดใกล้เคียงกัน ซึ่งมีน้ำหนักประมาณตัวละ 25 กรัม ลงเลี้ยงถังละ 4-5 ตัว โดยให้อาหารเม็ดสำเร็จรูปทุก 8 ชั่วโมง ปล่อยให้กุ้งปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในถัง นาน 1 อาทิตย์ โดยสังเกตพบว่ากุ้งแข็งแรงไม่มีอาการอ่อนเพลีย ว่ายน้ำและกินอาหารเป็นปกติ จากนั้นนำเชื้อ *V. harveyi* ที่เลี้ยงไว้ใน tryptric soy broth (จากข้อ 2.8.2.1) ไปเซนตริฟิวจ์ ล้างตกตะกอนด้วยน้ำ

เกลือ (0.85% NaCl) และเจือจางให้มีความเข้มข้นเป็น $8.8x10^5$ เซลล์/มิลลิลิตร ด้วยน้ำเกลือที่ผ่านการฆ่าเชื้อ แล้วนำเชื้อปริมาตร 100 ไมโครลิตร ฉีดกุ้งที่บริเวณกล้ามเนื้อโคนหาง สำหรับกุ้งที่เป็นชุดควบคุมฉีดด้วยน้ำเกลือปริมาตรเท่ากัน จากนั้นนำกุ้งไปเลี้ยงต่อตามปกติ หลังการฉีดสังเกตอาการกุ้งเป็นระยะ ๆ นาน 20 วัน แล้วเจาะฮีโมลิมฟ์ของกุ้งที่ถูกฉีดด้วยเชื้อหรือกลุ่มควบคุม ปล่อยให้ฮีโมลิมฟ์แข็งตัว (ตามวิธีข้อ 2.1) จากนั้นทำการวัดแอคทิวิทีของเอนไซม์ NAGase ตามวิธีการในข้อ 2.3 เปรียบเทียบระดับแอคทิวิทีของเอนไซม์ NAGase ในซีรัมของกุ้งทั้ง 2 กลุ่ม สำหรับตัวกุ้งทั้ง 2 กลุ่มนำไปทดสอบการติดเชื้อด้วยวิธีตรวจสอบการเรืองแสงของเชื้อในที่มืดโดยดัดแปลงวิธีของ Jiravanichpaisal และคณะ (1994) ซึ่งทำโดยชั่งน้ำหนักตับ 0.1 กรัม นำไปบดและเจือจางในสารละลาย 1.5% NaCl ให้ได้ปริมาตร 1 มิลลิลิตร จากนั้นนำสารละลาย 0.1 มิลลิลิตร ไปเกลี่ยให้ทั่วผิวหน้าอาหารเลี้ยงเชื้อชนิดแข็ง TCBS (thiosulphate citrate bile salt) ที่มี 1.5% NaCl แล้วบ่มเลี้ยงเชื้อที่อุณหภูมิ 35 °ซ นาน 18 ชั่วโมง จากนั้นดูการเรืองแสงสีเขียวของเชื้อในที่มืด

วิเคราะห์ความแตกต่างของข้อมูลในข้อ 2.8.1 และ 2.8.2 โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบปัจจัยเดียว (one way analysis of variance, ANOVA) ที่ระดับความเชื่อมั่น 99% โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ความสัมพันธ์ SPSS (statistical package for the social science)